

Resolusjoner fra Norske Lakseelvers landsmøte

Oppfølging av Havbruksmeldingen – krav om nullutslippløsninger i oppdrett

Landsmøtet i Norske Lakseelver viser til Stortingets havbruksmelding som ble vedtatt i juni 2025 gjennom et bredt politisk forlik. Havbruksmeldingen peker på lakselus fra oppdrettslaks som den største menneskeskapte påvirkningen på vill laksefisk. Meldingen trekker også fram rømt oppdrettslaks og smittestoffer fra oppdrett som viktige trusler mot villaksen.

Det politiske forliket om meldingen slår fast at lakseluspåført dødelighet på populasjoner av vill laksefisk skal være lavere enn 10%, slik at ikke lakselus truer de enkelte bestandenes oppnåelse av Kvalitetsnorm for villaks.

Krav om nullutslipp

Landsmøtet krever at oppdrettsnæringen reduserer påvirkningen på vill laksefisk, og at oppdrett må foregå i nullutslippanlegg som:

- Hindrer utslipp av lakselus til omgivelsene
- Reduserer risiko for rømming
- Reduserer risiko for spredning av smittestoffer
- Samler opp og håndterer slam og næringsutslipp

Nullutslippanlegg i sjø må være hovedregelen for fremtidig produksjon. Åpne merder kan ikke lenger være dominerende teknologi dersom målene i Havbruksmeldingen skal nås.

Forpliktende tidsplan for omstilling

Landsmøtet krever at myndighetene fastsetter:

- En tidsfrist for når miljømålet om mindre enn 10% lusepåført dødelighet på vill laksefisk skal være nådd
- En plan for endelig overgang fra åpne merder til nullutslippløsninger
- Klare miljøkrav som ikke kan fravikes av hensyn til produksjonsvekst

Det må etableres forutsigbare rammevilkår som stimulerer til teknologisk innovasjon, men uten at miljøhensyn nedprioriteres.

Villaksen må prioriteres

Villaksen er en uerstattelig del av norsk naturarv, lokal verdiskaping og friluftsliv. Norge har et internasjonalt ansvar for å forvalte og ta vare på de gjenværende bestandene. Påvirkningen fra oppdrettsnæringen må reduseres til et nivå som ikke bryter med Kvalitetsnorm for villaks krav om høstbart overskudd eller genetisk integritet.

Tydelig politisk ansvar

Landsmøtet oppfordrer regjeringen og Stortinget til å følge opp Havbruksmeldingen med konkrete lov- og forskriftsendringer som sikrer:

- Miljømessig bærekraft før produksjonsvekst
- Reell beskyttelse av villaks og sjørret
- Full overgang til nullutslipp i oppdrett innen 2032

Norske Lakseelver vil arbeide aktivt for at omstillingen skjer raskt og målrettet, og forventer at myndighetene setter naturen først.

Vedtatt av landsmøtet i Norske Lakseelver
Oslo 27/4-2026

Styrkede miljøkrav til vannkraft og opprettelse av nasjonalt fond for vassdragsrestaurering

Landsmøtet i Norske Lakseelver viser til at vannkraften er ryggraden i norsk kraftproduksjon. Samtidig har reguleringer, utbygginger og vannføringsendringer gjennom flere tiår påført norske vassdrag store og varige naturinngrep. Mange lakse- og sjøørretbestander er svekket som følge av tørrlagte elvestrekninger, vandringshindre, effektkjøring og manglende minstevannføring.

Skal vannkraften fortsatt ha høy legitimitet i befolkningen, må naturkostnadene reduseres

Oppdaterte og strengere miljøkrav

Landsmøtet krever at miljøvilkårene i eldre konsesjoner revideres raskere og mer systematisk, i tråd med moderne kunnskap og miljøstandarder.

Dette innebærer:

- Reelle minstevannføringer som sikrer livskraftige fiskebestander
- Tiltak mot skadelig effektkjøring
- Overvåking og avbøtende tiltak mot gassovermetning
- Funksjonelle fisketrapper og vandringsløsninger
- Habitatforbedrende tiltak i regulerte elver
- Helhetlig vurdering av økologisk tilstand i samsvar med EUs vanndirektiv

Naturens tålegrenser må være styrende for produksjonen – ikke omvendt.

Et nasjonalt fond for vassdragsrestaurering

Landsmøtet krever opprettelsen av et nasjonalt fond for restaurering av vassdragsnatur.

Fondet skal finansieres gjennom en avgift på **1 øre per kWh produsert vannkraft i Norge**. Med dagens produksjonsnivå vil dette gi betydelige midler til bl.a.:

- Restaurering av gyte- og oppvekstområder
- Reetablering av vandringsveier
- Fjerning av unødvendige terskler og inngrep
- Kunnskapsinnhenting og overvåking
- Tiltak i særlig sårbare vassdrag

Fondet må forvaltes uavhengig og sikre at midlene går direkte til naturforbedrende tiltak i berørte vassdrag.

Vannkraften har gitt og gir betydelige inntekter til stat og kommuner. En moderat miljøavgift på 1 øre per kWh vil ha minimal betydning for kraftprodusentenes lønnsomhet, men stor betydning for naturen.

Prinsippet om at naturinngrep skal kompenseres må også gjelde for fornybar energi.

Villaksen og elvene er nasjonale verdier

Norske elver og villaksbestander representerer naturarv, lokal verdiskaping, friluftsliv og kulturhistorie. Norge har et særskilt ansvar for å forvalte disse ressursene bærekraftig.

Et nasjonalt restaureringsfond vil være et konkret og framtidsrettet grep for å sikre at vannkraften også i fremtiden kan kalles bærekraftig.

Landsmøtet i Norske Lakseelver oppfordrer regjeringen og Stortinget til å:

1. Fremskynde revisjon av gamle vannkraftkonsesjoner.
2. Innføre strengere og oppdaterte miljøvilkår.
3. Etablere et nasjonalt fond for vassdragsrestaurering finansiert gjennom 1 øre per kWh produsert vannkraft.

Behov for et styrket nasjonalt overvåkingsprogram

Landsmøtet i Norske Lakseelver slår fast at kunnskap om smoltutvandring og lakseinnsig til norske elver er en forutsetning for bærekraftig forvaltning. I en situasjon der mange bestander er i tilbakegang, er det avgjørende at beslutninger om fiskereguleringer bygger på oppdatert og presis kunnskap. Fangsttall er ikke lenger en god nok styringsparameter. Presise data om oppvandring av laks blir stadig viktigere for å kunne opprettholde et bærekraftig laksefiske.

Landsmøtet krever at det nasjonale programmet for overvåking av gytebestander av laks og sjørret styrkes. Programmet må utvides til å overvåke det pågående lakseinnsiget, slik at forvaltningen får sanntids data som grunnlag for reguleringer underveis i sesong. Moderne teknologi som video og sonar vil også kunne gi verdifulle data om smoltutvandring. Finansiering kan sikres gjennom NLS foreslåtte fond for vassdragsrestaurering.

Programmet må:

- Gi pålitelige estimater av årlig innsig til laksevasdrag
- Overvåke smoltutvandringen
- Benytte moderne teknologi som videoovervåking og sonar

Overvåkingen må gi forvaltningsrelevant informasjon i sanntid eller nær sanntid, slik at reguleringer kan justeres raskt. Forvaltningen må være kunnskapsbasert og føre-var-orientert. Uten presise data risikerer man å fatte beslutninger på sviktende grunnlag.

Tydlig statlig ansvar og finansiering

Overvåking av de norske villaksbestander er et statlig ansvar. Landsmøtet mener finansieringen ikke kan overlates til frivillige lag, rettighetshavere eller enkeltvasdrag.

Villaksen krever presis forvaltning

Villaksen er under press fra en rekke faktorer – klimaendringer, havoverlevelse, lakselus, rømming og habitatinngrep. I en slik situasjon er god overvåking ikke et valg, men en nødvendighet.

Et styrket nasjonalt overvåkingsprogram vil være et konkret og målrettet tiltak for å sikre at forvaltningen av villaksen skjer på et faglig solid og transparent grunnlag.

Vedtatt av landsmøtet i Norske Lakseelver
Oslo, 27/4-2026

Støtte til søksmål mot staten i Førdefjordsaken

Landsmøtet i Norske Lakseelver erklærer sin fulle støtte til Naturvernforbundet og NU i søksmålet mot staten om tillatelsen til gruvedeponi i Førdefjorden. Norske Lakseelver er partshjelp i søksmålet, som Høyesterett starter behandlingen av i dag.

Saken gjelder utslipp av store mengder gruveavfall rett utenfor en nasjonal laksefjord og i et rikt marint økosystem. Dette er et prinsippsspørsmål om naturvern, rettsanvendelse og Norges forpliktelser til å beskytte sårbare arter og leveområder. Borgarting lagmannsrett slo den 12. august i fjor fast at både utslippstillatelsen og driftstillatelsen til gruveselskapet Nordic Mining er ugyldige. Staten har anket til Høyesterett.

En nasjonal laksefjord må ha reelt vern

Førdefjorden har status som nasjonal laksefjord, nettopp for å sikre villaksens leveområder mot alvorlige inngrep. Landsmøtet mener at tillatelse til sjødeponi rett utenfor grensen til den nasjonale laksefjorden, undergraver beskyttelsen og setter et farlig presedensnivå for andre verneområder.

En vernestatus må innebære faktisk beskyttelse – ikke bare symbolsk anerkjennelse.

Landsmøtet understreker at beslutninger med potensielt irreversible miljøkonsekvenser må bygge på føre-var-prinsippet og kravene i Naturmangfoldloven. Risiko for skade på villaks, sjøørret og fjordens økosystem kan ikke aksepteres.

Villaksen som nasjonalt ansvar

Norge har et internasjonalt ansvar for å forvalte de gjenværende bestandene av atlantisk villaks. Inngrep som kan påvirke vandringsruter, vannkvalitet og næringsgrunnlag i en nasjonal laksefjord, er i direkte konflikt med dette ansvaret.

Landsmøtet mener at saken om Førdefjorden handler om mer enn én fjord. Den handler om hvilke naturverdier som skal ha forrang når økonomiske interesser og miljøhensyn står mot hverandre. Saken har sin parallell i Repparfjorden.

Norske Lakseelver vil stå sammen med Naturvernforbundet og NU i kampen for å beskytte Førdefjorden.

Vedtatt av landsmøtet i Norske Lakseelver
Oslo 27/4-2026